

Дзітмары і Мастацтва

ПРАЛЕТАРЫ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦСЯ!

Год выдання 37-ы
№ 91 (2257)
19 лістапада 1968 г.
Аўторак
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

НОВЫ НАРОДНЫ

За дасягнутыя поспехі ў развіцці вакальнага і харэаграфічнага мастацтваў, шматгранную работу па мастацкім абслугоўванні вяснааслушачаў, членаў іх сем'яў і працоўных калегія Міністэрства культуры БССР прысвоіла ганаровае званне «Народны ансамбль песні і танца» самадзейнаму калектыву «Танчана» адной з вайсковых часцей Чырванасцяжнай Беларускай вайсковай акругі.

Ансамбль песні і танца «Танчана» быў створаны ў 1957 годзе на базе калектыву мастацкай самадзейнасці вайсковай часты. У ансамблі 50 саадац, сержантаў, афіцэраў і служацых Савецкай Арміі.

За апошнія тры гады ансамбль падрыхтаваў адзінаццаць канцэртных праграм і зрабіў шмат тэатраў выступленняў. Ансамбль даваў канцэрты ўдзельнікам вучэняў ЧВВА, прымаў удзел у заключным канцэрце на вучэнях «Днепр». Калектыв удзельнічаў ва Усерасійскім аглядзе мастацкай самадзейнасці, прысвечаным 20-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне і ва Усесаюзным фестывалі самадзейнага мастацтва, прысвечаным 50-годдзю Вялікага Кастрычніка.

Назіменнем мастацкім кіраўніком і дырэктарам гэтага калектыву з'яўляецца вышукнік Чыскага музычнага вучылішча Якаў Качальскі, балет-майстар — вышукніца Адама Харэаграфічнага вучылішча Валодзіца Голад.

У мінскай кнігарні «Дружба» з 15 лістапада праходзіць традыцыйнае Дзеянне прапаганды і распаўсюджвання кніг Польскай Народнай Рэспублікі ў Беларусі, Савецкію Літаратуру — вострую па ліку — адкрываў, як і іншыя, пісьменнік Янка Брыль.

Супрацоўніца з'яўляецца гандлёвага прадпрыемства «АРС Палона» Аліса Танякевіч пазнаёміла пакупнікоў з навінкамі польскай мастацкай, навуковай і дзіцячай літаратуры.

Усяго ў кнігарню паступіла 630 кніг. У шырокім выбары прадстаўлены творы Г. Сямкавіча, В. Пруса, Э. Ажэшкі, Я. Трашчэўскага, К. Врандэўскага, Е. Пуцманна, журналістаў А. Філдэра, С. Мяркоўскага.

Для лепшай прапаганды польскай выданняў у зале магазіна адкрыты пастаянна дзеючы «Стэнд навінак польскай кнігі», які дае магчымасць пакупніку падабраць для сябе неабходную кнігу і зрабіць на яе папярэдні заказ.



Аліса Танякевіч (справа) знаёміць наведвальнікаў магазіна «Дружба» з навінкамі польскай літаратуры. Фота Ул. КРУКА.

ПЕСЕНЬ І ТАНЦАЎ ПРЫБОЙ

ІДУЦЬ АВЛАСНЫЯ АГЛЯДЫ МАСТАЦКАЙ САМАДЗЕЙНАСЦІ

БРЭСТ

Агляд мастацкай самадзейнасці Брэстчыны, прысвечаны 50-годдзю БССР і Кампартыі Беларусі, фінішаваў 16 лістапада заключным канцэртам у абласным драматычным тэатры. Стартвала ж у гэтым аглядзе каля сарака тысяч самадзейных артыстаў і толькі 725 лепшых выканаўцаў дасяглі фінішу.

Канцэрт пачаўся з пралогі, цікава вырашанага і па-майстэрску выкананага ўдзельнікамі мастацкай самадзейнасці індустрыяльна-педагагічнага тэхнікума і артыстамі народнага тэатра Пінска. Гэты пралог быў з'яўляецца прадукцыяй і песняй В. Булгака і словы Д. Беднага «Як родная мяня мяня пражола» (выканаўца — М. Назару, С. Шмарук, В. Патапаў — Пінскі гарадскі дом культуры) і танцам «Будзёнаў», які выканаў танцавальны калектыв Баранавіцкага гарадскога Дома культуры і «Маршам Першай коннай арміі» ў выкананні духавога арэстра Пінска.

Сваё выступленне ў канцэрце пачынае завяршальны вакальна-харэаграфічны карнівал «Купальская ноч». Чысней і свежасцю, паэтычнай узвяскасцю паўяла ад гэтай тонкай, лірычнай карнівалі.

Спраўдны радасць напаткала глядачоў і ад знаёмства з фалькlorным вакальным калектывам калгаса «Чырвоны парызан» Пружанскага раёна. Сіпла і проста, крэху саромеючыся і губляючыся, выйшла на сцэну вясельніца калгасніца з абвергнутымі тварам і натурджанымі ў полі і на фермах рукамі. Галасіста і шчыра праспявалі яны беларускую народную песню «А ў полі азярачка».

Парадавалі сваімі выступленнямі харавыя калектывы калгасаў «Савецкая Беларусь» Камянецкага, Імя Гагарына Брэсцкага і «Зара» Баранавіцкага раёнаў. Гарачыя сімвалі заваяваў хор настаўнікаў горада Брэста (мастацкі кіраўнік І. Вінаградова).

Запомніцца слухачам музычны квінтэт Косаўскага гарадскога дома культуры Івацінскага раёна. У яго складзе муж і жонка Клімушы — Яўген Міхайлавіч і Яўгенія Федараўна, а таксама іх дзеці — навучанка Наваполацкага музычнага вучылішча Людміла, шапцікласіца Тамара і першакласніца Сарожа. Гэты сямейны ансамбль вызначаецца добрай зладжанасцю выканання.

Прыхільна былі сустрэты выступленні салістаў Тамары Вялікай — настаўніцы Гарадзішчанскай школы Баранавіцкага раёна, Галыны Пацкаля, Рагіны Сакалоўскай, Івана Дрыгайлоўскага з Брэста і іншых.

Было таксама нямаля нумароў і выступленняў невыразных і проста слабых, невядома чаму адбраных для заключнага канцэрта. Даводзіцца толькі недаўменна пацікавацца плячымі, што гарады Брэст, Пінск і Баранавіч былі прадстаўлены на заключным канцэрце надзвычай шырока, а рэальным калектывам знайшоўся зусім мала месца, хоць сярод іх былі несумнянна таленавітыя.

Многія калектывы не маюць свайго індывідуальнага аблічча. Нават сельскія калектывы, у якіх, здавалася б, найбольш маглі праявіцца фальклорна-этнографічныя асаблівасці, былі зніваваны.

Па-спраўдному непакоіць і трывяжы адсутнасць на заключным аглядзе мастацкага чытання. У чатырохадзяткі канцэрце мастацкае слова было прадстаўлена ўсяго дзюма чытальнікамі. Ці не вельмі гэта мала?

Агляд на Брэстчыне закончыўся. Ён працягнецца зараз толькі для агітбрыгад, драмалектываў і калектываў народных тэатраў.

І. ТАРАСЮК
(па тэлефоне)

МАГІЛЁЎ

У працы і вучобе, клопатах і турботах мы нярэдка забываем, якія багатыя сваёй народнай творчасцю. Усіх, каму давялося прысутнічаць на адборачных канцэртах мастацкай самадзейнасці, уразіла старадаўняя песня «Дубе, мой дубе», якую выканала на адным з канцэртаў настаўніца з Касцюковіч Ніна Вялікая.

Мы нецярпліва чакалі гэтую песню на заключным канцэрце абласнога агляду — яе ж вылучылі...

— З якіх вядоў дайшла гэтая песня? — пытаўся паэт Аляксей Пысін і ў захопленні шптаў мне: — Гэта ж як Палацкая Сафія, Мясціслаўскія саборы...

Не дачакаўся, песні, паэт пайшоў за кулісы, каб даведацца, чаму яна не прагучала, чаму журы палчыла, што «Дубе, мой дубе» парушыць святлочыны, урачысты лад канцэртаў.

Абласны агляд мастацкай самадзейнасці спраўдзіў атрымаўся святочным, урачыстым, парадным. З паказу ўступлення ў Магілёў рэвалюцыйных матросў на чале з першым савецкім вярхоўным галоўнакамандуючым М. Крыленкам да сённяшняй цудоўнай явы!

Выступалі народны сімфанічны аркестр Магілёўскага гарадскога Дома культуры і аркестр народных інструментаў, ансамблі скрыпачоў і вялянчалістаў Магілёўскага музычнага вучылішча і музычнай школы, ансамбль песні і танца «Крыніца» Магілёўскага культасветвучылішча, народны ансамбль танца і народны агіттеатр «Усмешка» Палаца культуры завода штурчанага валакна, народная харавая капэла горада Магілёва і іншыя вядомыя калектывы і выканаўцы Магілёва, Бабруйска, Горака, Выхава і Слаўгарада.

Былі і новыя калектывы — аркестр баяністаў музычнага вучылішча, вакальны ансамбль «Вясёлка» і «Бярозка» культасветвучылішча, удзельнікі тэатра маладзёжнай эстрады Палаца культуры завода штурчанага валакна, танцавальны калектыв горада Бабруйска. Карысталася поспехам выступленне ансамбля танца «Вяснянка» Дома культуры Магілёўскага аўтазавода. Створаны вясной мінулага года Мікалаем Дудчанкам, гэты маладзёжны калектыв не раз радаваў магіляўцаў беларускімі танцамі. З блыскам, пад бурныя апладысменты прайшла на заключным канцэрце іх «Беларуская вясельная». Парадаваў паэтычным кародам «Вішанька» абноўлены танцавальны ансамбль Дома культуры Магілёўскай швейнай фабрыкі пад кіраўніцтвам Анаталія Іванова. Мужыцкія вакальны ансамбль Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі выступіў з цікавай новай песняй «Ах, гармонік», створанай самадзейным кампазітарам Валодзіцаў Макеевай на словы мясцовага паэтаўска Нальі Лісоўскай.

Сельскія аматары мастацкай самадзейнасці ў заключных канцэртах прадстаўлялі народны хор дзірака Варынінскага клуба (калгас Імя Пушкіна Бабруйскага раёна), Кілінскі жаночы вакальны ансамбль (калгас «Настрычкі» Хоцімскага раёна), які яшчэ некалькі год назад праславіўся сваім «Ясем» Усеагульнае замлаванне выклікала народныя песні «Ой, там на тэру, на базары» і «Пад вішанькай», выкананыя гэтымі калектывамі. Выступіла танцавальная група з вёскі Харошкі Магілёўскага раёна, што летас паланіла мінскіх глядачоў сваімі «Гусарынкамі».

Шнада толькі, што не было «барналабаўскіх салаўёў», асіповіцкіх цымбалістаў, што гледачы так і не дачакаліся Ніну Вялікую з яе песняй «Дубе, мой дубе». Як бы яны аздобілі, упрыгожылі агляд!

І. ІСАЧАНКА
(па тэлефоне)



Плакат Х. Кантаровіча «Беларусь, мая Радзіма», які атрымаў першую прэмію ў конкурсе на лепшы агітплакат, прысвечаны 50-годдзю БССР.

50 год БССР НАСУСТРАЧ САУВАМУ ЮБІЛЕЮ

АД ПРЫДНЯПРОЎСКИХ СТРОМКІХ КРУЧ

СЁННЯ У МІНСКУ ПАЧЫНАЮЦА ДНІ МАГІЛЁЎСКАЙ ВОБЛАСЦІ

Так, у нас ёсць аб чым рапартаваць, ёсць што славіць у песнях. Расквітнела наша Магілёўшчына. Раней, да Вялікага Кастрычніка, гэты край быў адставай правінцыяў Расіі. Тут працавала ўсё некалькі смалкурных дысправаў заводаў. Сельская гаспадарка была ў самым непрыкладным стане. Культурных устаноў таксама было небагата — усяго дзесяць тры бібліятэкі, а клубы — ніводнага. Сам генерал-губернатар Ігнацьеў у данясенні цару Мікалаю І пісаў: «Жыццёвыя сілы краі зусім мізэрныя. Па Магілёўскай губерні трапляюцца цэлыя вёскі, дзе няма жывіцкіх нават крышкі хлеба. У некаторых паселішчах мне давалі хлеб вельмі падобны на торф, у іншых — некавалі ашведна згорнутыя некавалі кавалачкі хлеба, якія зберагаюцца выключна для дзяцей».

Даўно ўжо адышлі ў нябыт тыя жэлівыя часы. Буря Кастрычніка 1917 года разавяла ў прах самаўладства. Магілёўшчына сёння — гэта край буйнай прамысловасці, небывалага будаўніцтва і багатых калгасных ніў; гэта буйнейшы ў Еўропе лаўсавы камбінат, першы ў Савецкай Беларусі аўтамабільны завод імя Кірава, металургічны завод імя Масквіча, завод «Строммашына», машынабудавальны завод імя У. І. Леніна, фэнарапрацоўчы камбінат і іншыя прадпрыемствы. Магілёўшчына сёння — гэта край росквіту сельскай гаспадаркі і багацця прадуктаў.

Небывалага росквіту дасягнула культура нашага краю за гады Савецкай улады. Цяпер у вобласці працуюць два тэатры, пяць музеяў, абласны Дом народнай творчасці, музычнае вучылішча і 26 музычных школ, бібліятэчны тэхнікум і культасветвучылішча, 910 палачоў, дамоў культуры і клубоў, 1 020 масавых бібліятэк, два парк культуры і адпачынку. Толькі ў гэтым, юбілейным годзе, у вобласці адкрыта два музеі, 20 клубоў і дамоў культуры і 36 бібліятэк.

За гады Савецкай улады на Магілёўшчыне выраслі тысячы знатных на ўсю рэспубліку работнік прамысловасці, сельскай гаспадаркі, культуры, Вялікай павягвай кярстаюцца ў Беларусі народна нашы землякі кампазітары Я. Цікоці і Ул. Алоўнікеў, пісьменнікі А. Куляшоў, М. Ткачоў, К. Кірванка, П. Кавалёў, К. Губарэвіч, П. Прыходька і многія іншыя.

Установы культуры нашай вобласці прыводзяць шматгранную культурна-асветную работу сярод працоўных вобласці. У дамах культуры, клубах, бібліятэках, музеях чытаюцца лекцыі і даклады аб гераічным шляху беларускага народа, прайдзеным за 50 гадоў Савецкай улады пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі. Прыводзяць ка юбілейнае чытанні, канферэнцыі чытачоў, тэматычныя вечеры, вусныя часопісы на тэмы: «Расквіттай, наш родны край», «Беларусь у сусветі братніх рэспублік-сястраў», «Слава герояў бессмертна», «Магілёўшчына за гады Савецкай улады» і іншыя мерапрыемствы.

Традыцыйнымі ў нашай вобласці сталі сустрэчы з вэтэранамі рэвалюцыі і вайны, старымі бальшавікамі, першымі кіраўнікамі партыйных і савецкіх арганізацый, старшымі калгасу, вечары ўшаноўвання перадавой прамысловасці і сельскай гаспадаркі, лепшых прадстаўнікоў інтэлігенцыі і работнікаў службы быту.

На баявых, рэвалюцыйных і працоўных традыцыях нашага народа мы выхоўваем сваю моладзь патрыятыкай, вернымі справе старэйшых пакаленняў. Ва ўсіх раёнах і гарадах вобласці прыводзяцца паходы моладзі па мясцінах былых баяў савецкай вайны і партызан за свабоду і незалежнасць Радзімы.

За апошні час узмацнілася прапаганда Беларускага мастацтва і літаратуры. Арганізуюцца музычныя лекцыі на тэмы: «Мелодыі роднай Беларусі», «Беларускія кампазітары — роднай рэспубліцы», даклады аб дасягненнях Беларускай прозы, паэзіі, драматургіі.

Бібліятэкі вобласці ў гэтым годзе абслужылі звыш 735 тысяч чытачоў, ім было выдадзена больш 11 мільёнаў кніг.

Да сёняшняга юбілею рэспублікі ва ўсіх установах культуры арганізаваны выставкі літаратуры, фотавыстаўкі, выставкі выяўленчага і прыкладнага мастацтва. У раёнах і абласной фотавыстаўка і выставках выяўленчага і прыкладнага мастацтва ўдзельнічала больш 700 прафесіянальных і самадзейных мастакоў і фатографіў, народных умельцаў. Асаблівае захапленне ў гледзючы выклікае работы бабруйскай чырвонадзрушчыкаў, кілімніцкіх, асіповіцкіх і бялыніцкіх ткачых, магілёўскіх інкрустатараў і рэзьчыкаў па дрэве.

У мэтах развіцця і ўдасканалення майстэрства самадзейных ма-

стакоў-умельцаў пры абласным Доме народнай творчасці надаюна створана студыя выяўленчага мастацтва.

Вялікіх поспехаў у юбілейным годзе рэспублікі дабіліся самадзейныя артысты. На ўсю шырыню раскрыўся, расквітнелі невычарпаны талент народа. Летас дзесяць самадзейных калектываў нашай вобласці атрымалі высокае званне лаўрэатаў Усесаюзнага фестывалю мастацкай самадзейнасці, прысвечанага 50-годдзю Вялікага Кастрычніка, а тром прысвоена ганаровае званне «народных». Цяпер у нашай вобласці працуюць 13 народных тэатральных, харавых, музычных і танцавальных калектываў. Усе яны падрыхтавалі да юбілею рэспублікі новыя праграмы, значна пашырылі свой рэпертуар за лік твораў беларускіх прафесіянальных і мясцовых самадзейных аўтараў.

У нас ужо закончыўся раённая, гарадская і абласны агляд мастацкай самадзейнасці, прысвечаны 50-годдзю БССР і Кампартыі Беларусі. Ім папярэднічалі абшчынныя канцэрты і агляды ў клубах, дамах культуры, на прафесіянальных, у аглядах, саўгасках і устаноўках. У аглядах удзельнічала звыш тры тысяч гурткоў мастацкай самадзейнасці і каля 50 самадзейных артыстаў. Ім паказана працоўным вобласці звыш дзесяці тысяч канцэртаў і спектакляў.

Знамянальна, што за апошнія гады значна ўзрастае выканаўчае майстэрства самадзейных артыстаў, пабагацеў, больш разнастайным стаў іх рэпертуар. Аб гэтым, спадзяюся, і раскажучы нешы канцэрты.

Працоўныя стэліцы паглядзяць канцэртныя праграмы такіх вядомых калектываў мастацкай самадзейнасці, як народная харавая капэла Магілёва, народны агіттеатр «Усмешка», народны ансамбль танца Дома культуры завода штурчанага валакна, а таксама выступленні новых цікавых самадзейных калектываў — ансамбль песні і танца «Крыніца» і ансамбля танца «Дружба» і «Вяснянка», хору Слаўгарадскага раёна, хору Дома культуры, хору Бабруйскага фэнара-дравапрацоўчага камбіната і многіх іншых.

Працоўныя стэліцы паглядзяць канцэртныя праграмы такіх вядомых калектываў мастацкай самадзейнасці, як народная харавая капэла Магілёва, народны агіттеатр «Усмешка», народны ансамбль танца Дома культуры завода штурчанага валакна, а таксама выступленні новых цікавых самадзейных калектываў — ансамбль песні і танца «Крыніца» і ансамбля танца «Дружба» і «Вяснянка», хору Слаўгарадскага раёна, хору Дома культуры, хору Бабруйскага фэнара-дравапрацоўчага камбіната і многіх іншых.

Працоўныя стэліцы паглядзяць канцэртныя праграмы такіх вядомых калектываў мастацкай самадзейнасці, як народная харавая капэла Магілёва, народны агіттеатр «Усмешка», народны ансамбль танца Дома культуры завода штурчанага валакна, а таксама выступленні новых цікавых самадзейных калектываў — ансамбль песні і танца «Крыніца» і ансамбля танца «Дружба» і «Вяснянка», хору Слаўгарадскага раёна, хору Дома культуры, хору Бабруйскага фэнара-дравапрацоўчага камбіната і многіх іншых.

Працоўныя стэліцы паглядзяць канцэртныя праграмы такіх вядомых калектываў мастацкай самадзейнасці, як народная харавая капэла Магілёва, народны агіттеатр «Усмешка», народны ансамбль танца Дома культуры завода штурчанага валакна, а таксама выступленні новых цікавых самадзейных калектываў — ансамбль песні і танца «Крыніца» і ансамбля танца «Дружба» і «Вяснянка», хору Слаўгарадскага раёна, хору Дома культуры, хору Бабруйскага фэнара-дравапрацоўчага камбіната і многіх іншых.

Працоўныя стэліцы паглядзяць канцэртныя праграмы такіх вядомых калектываў мастацкай самадзейнасці, як народная харавая капэла Магілёва, народны агіттеатр «Усмешка», народны ансамбль танца Дома культуры завода штурчанага валакна, а таксама выступленні новых цікавых самадзейных калектываў — ансамбль песні і танца «Крыніца» і ансамбля танца «Дружба» і «Вяснянка», хору Слаўгарадскага раёна, хору Дома культуры, хору Бабруйскага фэнара-дравапрацоўчага камбіната і многіх іншых.

Працоўныя стэліцы паглядзяць канцэртныя праграмы такіх вядомых калектываў мастацкай самадзейнасці, як народная харавая капэла Магілёва, народны агіттеатр «Усмешка», народны ансамбль танца Дома культуры завода штурчанага валакна, а таксама выступленні новых цікавых самадзейных калектываў — ансамбль песні і танца «Крыніца» і ансамбля танца «Дружба» і «Вяснянка», хору Слаўгарадскага раёна, хору Дома культуры, хору Бабруйскага фэнара-дравапрацоўчага камбіната і многіх іншых.

Працоўныя стэліцы паглядзяць канцэртныя праграмы такіх вядомых калектываў мастацкай самадзейнасці, як народная харавая капэла Магілёва, народны агіттеатр «Усмешка», народны ансамбль танца Дома культуры завода штурчанага валакна, а таксама выступленні новых цікавых самадзейных калектываў — ансамбль песні і танца «Крыніца» і ансамбля танца «Дружба» і «Вяснянка», хору Слаўгарадскага раёна, хору Дома культуры, хору Бабруйскага фэнара-дравапрацоўчага камбіната і многіх іншых.

Працоўныя стэліцы паглядзяць канцэртныя праграмы такіх вядомых калектываў мастацкай самадзейнасці, як народная харавая капэла Магілёва, народны агіттеатр «Усмешка», народны ансамбль танца Дома культуры завода штурчанага валакна, а таксама выступленні новых цікавых самадзейных калектываў — ансамбль песні і танца «Крыніца» і ансамбля танца «Дружба» і «Вяснянка», хору Слаўгарадскага раёна, хору Дома культуры, хору Бабруйскага фэнара-дравапрацоўчага камбіната і многіх іншых.

Працоўныя стэліцы паглядзяць канцэртныя праграмы такіх вядомых калектываў мастацкай самадзейнасці, як народная харавая капэла Магілёва, народны агіттеатр «Усмешка», народны ансамбль танца Дома культуры завода штурчанага валакна, а таксама выступленні новых цікавых самадзейных калектываў — ансамбль песні і танца «Крыніца» і ансамбля танца «Дружба» і «Вяснянка», хору Слаўгарадскага раёна, хору Дома культуры, хору Бабруйскага фэнара-дравапрацоўчага камбіната і многіх іншых.

Працоўныя стэліцы паглядзяць канцэртныя праграмы такіх вядомых калектываў мастацкай самадзейнасці, як народная харавая капэла Магілёва, народны агіттеатр «Усмешка», народны ансамбль танца Дома культуры завода штурчанага валакна, а таксама выступленні новых цікавых самадзейных калектываў — ансамбль песні і танца «Крыніца» і ансамбля танца «Дружба» і «Вяснянка», хору Слаўгарадскага раёна, хору Дома культуры, хору Бабруйскага фэнара-дравапрацоўчага камбіната і многіх іншых.

Працоўныя стэліцы паглядзяць канцэртныя праграмы такіх вядомых калектываў мастацкай самадзейнасці, як народная харавая капэла Магілёва, народны агіттеатр «Усмешка», народны ансамбль танца Дома культуры завода штурчанага валакна, а таксама выступленні новых цікавых самадзейных калектываў — ансамбль песні і танца «Крыніца» і ансамбля танца «Дружба» і «Вяснянка», хору Слаўгарадскага раёна, хору Дома культуры, хору Бабруйскага фэнара-дравапрацоўчага камбіната і многіх іншых.

Працоўныя стэліцы паглядзяць канцэртныя праграмы такіх вядомых калектываў мастацкай самадзейнасці, як народная харавая капэла Магілёва, народны агіттеатр «Усмешка», народны ансамбль танца Дома культуры завода штурчанага валакна, а таксама выступленні новых цікавых самадзейных калектываў — ансамбль песні і танца «Крыніца» і ансамбля танца «Дружба» і «Вяснянка», хору Слаўгарадскага раёна, хору Дома культуры, хору Бабруйскага фэнара-дравапрацоўчага камбіната і многіх іншых.

Працоўныя стэліцы паглядзяць канцэртныя праграмы такіх вядомых калектываў мастацкай самадзейнасці, як народная харавая капэла Магілёва, народны агіттеатр «Усмешка», народны ансамбль танца Дома культуры завода штурчанага валакна, а таксама выступленні новых цікавых самадзейных калектываў — ансамбль песні і танца «Крыніца» і ансамбля танца «Дружба» і «Вяснянка», хору Слаўгарадскага раёна, хору Дома культуры, хору Бабруйскага фэнара-дравапрацоўчага камбіната і многіх іншых.

Працоўныя стэліцы паглядзяць канцэртныя праграмы такіх вядомых калектываў мастацкай самадзейнасці, як народная харавая капэла Магілёва, народны агіттеатр «Усмешка», народны ансамбль танца Дома культуры завода штурчанага валакна, а таксама выступленні новых цікавых самадзейных калектываў — ансамбль песні і танца «Крыніца» і ансамбля танца «Дружба» і «Вяснянка», хору Слаўгарадскага раёна, хору Дома культуры, хору Бабруйскага фэнара-дравапрацоўчага камбіната і многіх іншых.

БЕЛАРУСЬ АРХІТЭКТУРНАЯ СОНЕЧНЫ ДОМ



На высінім беразе Свіслачы будзеца дом-прыгэжук. Дзесяць яго паверхоў, разраблячых падземны, будуць з'яўляцца асветленымі сонцам, навокал расквінеца сад.

Планіроўка і абсталяванне двух-, трох-, чатырох- і пяціпавярховых і тэр дома — павышанай якасці.

На першым паверсе — вялікія вестыбіолі, даіцхныя пакоі, службы абслугоўвання.

Аўтары праекта гэтага жыллага дома — заслужаны дзеяча мастацтваў БССР архітэктар В. Афанасьеў і інжынер Д. Рацін.

ДРАМАТУРГІ І ТЭАТРЫ ДА ЛЕНІНСКАГА ЮБІЛЕЮ

Калегія Міністэрства культуры СССР і сакратарыят праўлення Саюза пісьменнікаў СССР прынялі пастанову аб Усесаюзным конкурсе на лепшы драматычны спектакль у гонар 100-годдзя з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна і агляду рэпертуару драматычных тэатраў у юбілейным годзе.

Дзеячы савецкага тэатра, гаворыцца ў ім, дасягнулі вялікіх поспехаў у сваёй творчасці, асабліва ў перыяд падрыхтоўкі да 50-годдзя Кастрычніка, калі ў кожнай саюзнай рэспубліцы былі створаны ар

ПРАМЕННЫ, РАДАСНЫ І ШЧОДРЫ

ДА 60-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ
МІКОЛЫ ЗАСІМА



Мікола Засіма

Праходзяць гады. І нават нам, каму доводзілася сустракацца з гэтым мажым, шырока скроеным чалавекам, чужо яго бойку, з палашчымі акцэнтам гаворкі і бачыць яго ў розных гэтых жа сітуацыях — нават нам бег часу прасвятляе памяць, вымятае ўсё выпадковае, дробнае і адкрывае з кожным годам яснай і яснай сутнасці натуры гэтага самародка...

Юць людзей глядзец на рэчы і з'явіўся з незвычайнага ракурсу і такім чынам спрыяюць руху свету і чалавека — наперад, да лепшага.

Літаратуры Брэстчыны, мы паўсюдна адчуваем нястачу і прысутнасць Міколы Арцёмавіча Засіма. І з гэтага адчування так нечакана і хораша усплываюць на літаратурныя сферах, на сходах і таўндзінах і проста пры сустрачкіх успаміны пра яго. Многія актыўныя зараз пэрыяды Брэстчыны прайшлі праз яго кляпалівыя рукі і шчодрае сэрца, чыталі пісьмы-адказы на першыя спробы піра, адказы часта несамалодна бо нявольна малодца змяніў, нявольна рунь, што купілімак ўзыходзіла на здратаванай вайною зямлі Палесся, так радаваўся ёй, што з-пад пера выходзілі вершы — на вершы.

Увесь палітычны рэжым, устаноўлены польскай буржуазіяй на землях Заходняй Беларусі, паўстаў у змардаванай фантазіі беларускага сялянскага палэза як жахлівы парадокс, як ланцук абуднасці, які дакі анахрызмізм гісторыі.

Чалавек па-сялянску практычны, Мікола Засіма, пэўна, хацеў уласным прыкладам паказаць літаратурным пабрацім-казацкім і няўдзячнай аўтарам, мам, як няўдзячна пазу выкававаць вершам, і ў той жа час жадаў намякнуць, што не кожны рыфмаваны тэкст — верш, не ўсё напісанае павіна друкавацца. А яму рывалася лёгка, хочаш — па-беларуску, хочаш — па-руску, хочаш і папольску, а не дык на ўсіх трох мовах зараз Мікола Засіма не толькі добра рыфмавалася, але часта і экстрэмат пісалася нябога: для аднаго адрасата ён прыдумваў дасціпнае паўчанне, для другога — сярбюскі дакор. Адказы маладым ён пісаў ад душы, таму многія з іх запаміналіся. І сёння, калі яго літаратурная «хроніка» сутыкаецца з аналізічным хібама ў творах маладзёжных сярбю, то часта гавораць: «Мікола Засіма сказаў бы на гэты верш так і так».

Паэтычнага няўдзячнага, які ў крыўдзе хоча перакласці віну і, чаго граха таліць, работу на плечы літаратурных кансультантаў, працякуючы такімі радкамі:

Ты падырнуў у нас мавіе
Ты так моў, як траба,
Мы дарма, брат, нарамаім,
Као кахаць — то ж сэрца
траба.

Хваліць пан сваю культуру
У сядзібе і ў абед.
А ў хляпе трашчыны скура —
Бо трымае працай свет.
...Мо' было б нам лепей жыць.
Не святаў бы так нягай.
Навукалісь пані біць
У сто ра горах, як Мікалай.
Пра культуру той не баяў.
Значыць, крэмы не было.
Проста біў і проста паў.
Покль рукі адрадо.

Той, хто трапіў у палон пу-
стаслаўі, можа паучыць:

Харошы мой, ўжо колькі год
Недаспяваеш ночак,
А каб у вершак жыць народ —
Нама, тата, браточак.

Дык набярэцца сіла, браток,
Ты камасальскіх полах,
Взяў ты рымкі на уток,
Ідзю ж — на аснову.

І слухаючы гэтыя нахлітрыя
парады, усведмаляеш, што паэт
ведаў, чаго хацеў ад пачыноч-
на аўтараў. А і кожны мастак,
ён часта ламаў галаву над
сакрэтамі творчасці і няродка
спытаў пра свой вопыт. Многія
з праграмных твораў М. Засіма
ўжо апублікаваны і паўтараць
яго не хочацца. Цікавей
узглянь невядома, хоць і сла-
бейшае, з архіва:

Весь маруднікі усюды,
І ў пазні беспрэчэна;
Набары паперы гуды,
І гэты слядзец ён рэчна
Над вольнай-дольгой старонай
Верша нуднага ці прозы.
Я сьвяжу: пісаць каб зноўка,
Слядзец зробіць не забудзець.
Калі дума наляпіла,
А майстэрства ўжо набыта,
Выкалай ад сэрца смеяць,
Той жыццём тваім здэбят.

Ты перабіе не то, што ты,
І ёму ў тваім веку,
І як лапоўкалія логі,
Зліццёў і табе пад струю.

Думка пра шчырасць, сме-
ласць і экспрэсіўнасць паэтыч-
нага выказвання, пра натхне-
насць яго — вельмі частая ў
М. Засіма. Гэта быў адзін, і
даў што, з галоўных прынцы-
паў яго паэтыкі і адзін з сак-
рэтаў яго творчай самабытнасці.
Яму абавязан паэт сваім
даўгалеццем, стаў прапайскі
у памці сярбю па пярэ і вуч-
няў.

Ты не магла агонь ўжыць
У душы, што ўжо засмагла,
Прашу, сярбюна, годзя,
Нагой жыццё ты прагна.

Творчая манера Засіма не
была складанай, яна была про-
стай, але і самавітай. Засіма
лемаў да той самі арыгіналь-
насці, якія не толькі ўпры-
гожваюць свет, але і прымуша-
юць людзей глядзец на рэчы і з'явіўся з незвычайнага ракурсу і такім чынам спрыяюць руху свету і чалавека — наперад, да лепшага.

Нахай няна ўжо для будз'
А мы, які большасць у свеце,
Каго кахалі, ўспомнім тых,
І сьмяям: «Век жывецце!»

Яшчэ больш прасветленасці
ў вершах пра родную Пружан-
скую зямлю. У іх — не толькі
разнастайнасць натуры аўта-
ра, але і сапраўды высакорды
і ўанёсны настроі, якія за-
сведчаваюць урачысты акт зліч-
эння паэта з народам у імі роск-
віту радамі, зямлі, свету:

Павяр мне, мой бацькоўскі
краю,
І неспі пра цябе лью,
Знаецца мне — і засялаў
Насеўкам родную зямлю.
Мая ты родная зямліца!
Ты палюбі цібе навек.
Таму ты творчасці крывіца,
І той шчаслівы чалавек.

Менавіта такім, праменым,
радасным і шчодрым, жыве і
сёння паэт, чалавек, змагар Мі-
кола Засіма. Жыве не толькі на
Пружаншчыне і не толькі на
Палессі — жыве ў свеце шыро-
кім нашай беларускай культу-
ры. І не дзіва, што ўсе, хто па-
мятае яго, заўжды бачаць яго
жывым. Родная зямля надары-
ла яго даўгалеццем.

Гэты здымак зроблены год на-
зад, калі танцавальны калектыў
Дона культуры Магілёўскага за-
вода штучнага валанна выступаў
перад мінчанамі на фестывалі,
прывесчаным 50-годдзю Савецкай
улады.

Маладым даследчыкам, якія зоймуцца архівам М. Засіма, можа здацца, што паэт быў няспілы, адкрыты і груба пшчучы пра сваю неспыротнасці. Але самадзейнымі словамі М. Засіма прыкравіваюць глыбокую ўнутраную трывогу за лёс сваіх і твораў і за сваю творчую будучыню. Трывога гэта вырастае тады, калі ўся наша літаратура скідае пацір сацыялагічных догм, каб пайсці ў нетры жыцця, у гупчу народа і шукаць характэро свету ў супярэчнасціх вялікай і малой штэдэннасці. Супадзенне творчай тры-
вогі М. Засіма з перабудай ўсёй нашай літаратурнай гаспадаркі — не выпадковасць, гэта лініна сведчанне крочнай сувязі паэта з жыццём народа. Калі б гэтай сувязі не было, не было б трывогі, калі б сувязь была знешняй і раслабленай, то паэт лёгка пераідаўся б ад адных кан'юктурных арыенціраў да другіх. М. Засіма адчуваў лому звычайных норм і прыныпаў у самім сабе, таму так кідаўся ў гарачы і болі, таму так падбадзёрваў сябе самадзейнай настырна пахвальбой:

Зраблю тое за часок,
Што век слабым не зробіць
ўтрок.

Але побач з гэтай панакною ўпэўненасцю раптам вырываецца скарга, амаль наўная дзіцячая жалёба:

Не ўсім уладца ў бясмерце
Сябе дарогу прапалжыць.

Творчае натхненне да М. Засіма ў гэтыя гады прыходзіла момантамі, калі паэтыкі ганарлівасці і трывогі ўзаемна папалшалі, тады ў душы наставала пагода, і з-пад пера выстаўлілі вобразы, узнятыя над раздраж-
неннямі. Нават у інтымных вер-
шах, уладца ўзнікалі аднадушная
добрага, дараванне жыццю за
яго скупнасці і дакі маладосці
і запозненую шчодрасць на сці-
ле дзён:

Ты перабіе не то, што ты,
І ёму ў тваім веку,
І як лапоўкалія логі,
Зліццёў і табе пад струю.

Нахай няна ўжо для будз'
А мы, які большасць у свеце,
Каго кахалі, ўспомнім тых,
І сьмяям: «Век жывецце!»

Яшчэ больш прасветленасці
ў вершах пра родную Пружан-
скую зямлю. У іх — не толькі
разнастайнасць натуры аўта-
ра, але і сапраўды высакорды
і ўанёсны настроі, якія за-
сведчаваюць урачысты акт зліч-
эння паэта з народам у імі роск-
віту радамі, зямлі, свету:

Павяр мне, мой бацькоўскі
краю,
І неспі пра цябе лью,
Знаецца мне — і засялаў
Насеўкам родную зямлю.
Мая ты родная зямліца!
Ты палюбі цібе навек.
Таму ты творчасці крывіца,
І той шчаслівы чалавек.

Менавіта такім, праменым,
радасным і шчодрым, жыве і
сёння паэт, чалавек, змагар Мі-
кола Засіма. Жыве не толькі на
Пружаншчыне і не толькі на
Палессі — жыве ў свеце шыро-
кім нашай беларускай культу-
ры. І не дзіва, што ўсе, хто па-
мятае яго, заўжды бачаць яго
жывым. Родная зямля надары-
ла яго даўгалеццем.

Гэты здымак зроблены год на-
зад, калі танцавальны калектыў
Дона культуры Магілёўскага за-
вода штучнага валанна выступаў
перад мінчанамі на фестывалі,
прывесчаным 50-годдзю Савецкай
улады.

Сёння, у Дні Магілёўскай воб-
ласці ў Мінску, гэты калектыў
зноў прыехаў да мінчан.

Аўтарка
А. Мастоўца

Аўтарка, 19 лістапада 1968 года

ця сааб праз акіяны, праносіць з мовы ў мову пераклад». Гэта неабходна зрабіць, каб перакладца як у лексічнай дакладнасці перакладу А. Куляшова, так і ў мастацкай метагроднасці зробленых перакладчыкам перамен у форме моўнага выказвання аўтара, уключаючы сюды некаторыя непазбяжныя дадаткі, пропускі і замены слоў і словазлучэнняў, без якіх не будзе істотнай змены сэнсавай інфармацыі, што перадаецца арыгінальным тэкстам.

Вось літаральны пераклад пяцінаці радкоў з раздзела «Уступ»:

Вы, хто іншы раз у сваім блуканні
Па зялёных сніжках сельскай
Дзе сплеліся кусты барбарысу
І прыпадаюць вешчам з
чырваным агад
Да іменных агарож,
пасіваель ад моху,
Затрымаўшыся дзе-небудзь
наля запустелых могілак,
Каб задумацца на нейкую
хвіліну над магільным
чарменем
З напалову выветраным
наліскам,
Зробленым рукой нявольнага
вершаскладальніка —
Простыя сказы і аднак,
можна лічыць іх
Поўнай надзеі і бездадзейнай

Вы, хто іншы раз у сваім блуканні... (повторяється текст)

Як у перагодзе, нават у гэтай сваёй частцы перыяд пэрыяду і тэмаў, і нават такі майстар, якім быў Бунін, ухлібў ад перададзенай вельмі істотнай думкі арыгінала: задумацца, чалавек, аб марнасці замагільнага жыцця! Напэўна, сказаўся і гістарычны ўмовы — Бунін рабіў свой пераклад яшчэ да Насцяўніцкай рэвалюцыі, калі неабмежавана дзейнічаў аўтацэнзурны пераход, а класавая пазіцыя самога перакладчыка. Вось, дарчы, і прычыны, чаму нават самыя дасканалыя даўня перакладчыкі «маральна старэюць» і не могуць поўнасьцю задавальняць сённяшняга чытача.

Беларускі ж паэт-перакладчык значна бліжэй чым яго рускі папярэднік, наблізіўся да ідэі, не абмінуўшы «гэтага і таго свету», хоць і назваў канкрэтнае біблейскае паніжце «Мінулым і Наступным», тым самым сцвердзіўшы сваю вернасць дэмакратычнай ідэяй і эстэтычнай пазіцыі аўтара «Сневу».

Міфалагічны Уладар Гічы Маніта — магучы герой, што «ад скалы чырвонай адламаў рукой кавалек» і ператварыў яго ў Льюлькі Міру, звяртаючыся да сваіх падудд-
ных народаў, сказаў мудрыя словы:

Ваша сіла — толькі ў згодзе,
А бясілле — ў разладзе.

Нам думаецца, што гэта па-
вучальна і для перакладчыкаў.
Сіла Куляшова-перакладчыка — у настайнай згодзе яго перастаранна з узорам арыгі-
нала: адзоба — удзобай, цень —
ценем. Скрызь і ўсюды зайдрось,
проста неверагодная дак-
ладнасць і вернасць аўтарскаму
малюнку. Вось некалькі най-
больш іскравых прыкладаў.

«Там стаіць ў фарабах яркіх
пасланцы — як дрэвы ўвоньсе» —
гэта пра ўвоньсе ідейнаў,
скліканых на вечы Уладаром Гі-
чы Маніта, «Спаў мідзведзь
камльгай грузнай, глыбай той,
што заімаўша, глыбай той, што
ў плямах бурны», а ў мідзведзь
«ноздры чорныя, нібыта ру-
кавіцы скуранныя». Малады,
прыгожы Вебан Усходні Вепер
Ніесе світанне, гошчы стралялі
праменьнямі зморк начны з даліні
і ўзгоркаў, ён «на зямлю гля-
дзеў аднойчы», калі яшчэ «ве-
ска спала і туман бяліў палог-
ны».

Малюнак перадаецца як ма-
люнак, рух як рух, параўнальнае
застаецца параўнальным.

Прыкладаў можа быць бя-
сконца мноства, уся паэма —
прыклад. Галоўнае ж, пэўна, не
толькі ў адекватнай перадачы
аўтарскага жывога слова, Галоў-
нае для нас у тым, што ў на-
шым беларускім перакладзе ўсё
ў паэме «на сваёй гаворцы мо-
ве», гаворчыць на поўны голас
па-беларуску. Хочацца паўта-
раць за перакладчыкам:

То дыван, сцяпаны небам —
Гэта кветкі ўсе лясныя
І лялі дзікіх прарый,
Што зьявілі калісьці,
эпоху ў яны расквітаюць.

Лангфела так сказаў пра вя-
сёлку ў небе. Мы асмелваемся
так сказаць і пра куляшоўскі
пераклад.

Без літаральнай скрупулёз-
насці А. Куляшоў на працягу
ўсёй паэмы строга сочыць за
тым, каб колькасць радкоў у
перакладзе не разыходзілася
розка з іх лікам у перакладчы-
цкі. Яму абавязан паэт сваім
даўгалеццем, стаў прапайскі
у памці сярбю па пярэ і вуч-
няў.

Творчая манера Засіма не
была складанай, яна была про-
стай, але і самавітай. Засіма
лемаў да той самі арыгіналь-
насці, якія не толькі ўпры-
гожваюць свет, але і прымуша-
юць людзей глядзец на рэчы і з'явіўся з незвычайнага ракурсу і такім чынам спрыяюць руху свету і чалавека — наперад, да лепшага.

Ціхім словам і ўздыханнем...
Ціхім шэптам драў вясчывым,
Кветка слодыччу духмянай,
І ад сэрца кампан паэту: «Валікі
дзякуй за падарунак!»

жылі», і ты шляхі, якімі ён ім-
кнецца да мэты і дасягае здзіў-
ляючай блізкасці свайго саджан-
на да кораня першасновы па-
існасці, колеры, паху, трывалас-
ці.

«Валічка выступае ў параў-
нанні» — і мы не станем ас-
прачваць відомы афарызм. А
параўнанне беларускага «Сневу
аб Гаявца» з шырока вядомым
рускім перакладам «Песни о
Гайавате» І. Буніна робіць
гонар нашаму перакладчыку.
Пераклад Буніна лічыцца
ўзорным не толькі блізкасцю да
арыгінала на сваёй рытміцы, ме-
ладычнасці і ўсёй структуры
твора, але і па лексічнай адпа-
веднасці з радка ў радок на ўсім
аб'ёме гэтай вялікай паэмы. Бу-
нін нідзе не аддае даўняны і
крахоборскай літаральнасці, ні
рабскаму каправанню тэксту.
А, між тым, перад ім цяжкасці
былі вельмі і вельмі вялікія ўжо
хочь бы ў тым сэнсе, што струк-
турны склад слова ў англійскай і
рускай мовах аўсім розны. Ад-
наскладовасць англійскага сло-
ва, характэрная для яго «курта-
тасць» увайшлі ў прыказку і, як
прызнаваўся сам паэт, яму «ча-
самі даводзілася вершама ахва-
раваць лёгкасцю сэрца, каб з'

МНЕ давялося паучыць гэ-
тую размову, калі я быў
пад глыбокім уражан-
нем ад толькі што прачытанага
ў «Польмі» беларускага пера-
кладу «Сневу аб Гаявца» —
славутой паэмы класіка аме-
рыканскай літаратуры Генры
Уодсварта Лангфела.

З'яўленне «Сневу аб Гая-
вца» на беларускай мове,
нам здаецца, выклікала не
столькі наўдзяны юбілейнай
датай (у 1957 годзе святка-
валася стапацідзсяцігоддзе
з дня нараджэння Лангфела),
колькі, як сказаў паэт, «спар-
ной пладанашанія слубы» —
сталасцю і сталасцю ўсёй
нашай беларускай літаратуры
ў цэлым і беларускага па-
этычнага перакладу ў пры-
ватнасці.

Мастаком-гуманістам, аб-
рачонам ідэі братарскага ад-
навання народаў выступае ў
сваёй эпічнай паэме Лангфе-
ла. Яго мунды замік па-
маласці канец войнаў і сёння
хвалюць чытачоў на разліме
паэта — у Злучаных Шта-
тах Амерыкі і на ўсім свеце.
І гэтым, між іншым, можа
вытлумачыць той факт, што
паэма «Сневу аб Гаявца»
перакладалася і пера-
кладзецца зноў і зноў на мовы
народаў свету. Сярод чытачоў
нашай краіны гэта паэма стала
адным з самых папулярных па-
этычных твораў замежнай паэзіі,
і толькі ў рускіх перакладах
яна не меней дваццаці разоў
друкавалася асобнымі выданнямі.

У кароткай прадмове «Ад пе-
ракладчыка» А. Куляшоў адзна-
чае глыбока народную сутнасць
паэмы. «Сневу аб Гаявца» —
твораў народаў не толькі па сваёй
першаснасьці — матывах
фальклору розных індзейскіх
племёнаў, але і па сваёй архи-
тэктонцы, па выяўленчых срод-
ках, якімі Лангфела карыстаец-
ца ў абмалёўцы вобразаў і
асабліва ў разгорнутых апісан-
нях прыроды свайго краю. Не-
чаканы па сваёй свежасці і вы-
разнасці эпітэты, самае трапінае
і выразнае — падчас палая карціна
мэтафара вызначаюць не толькі
графічнай дакладнасцю вобра-
за, колькі прэстыжам, незвычай-
ным багаццем фарб і колераў.
Дзякуючы гэтай фарб і колераў
паэма — гэта галоўнае гэта
літэратурнае творчэства і індзейскіх
рэзерваўных краіны і лічца і пры-
гнёту — Злучаных Штатаў Аме-
рыкі. І ўсё ж такі пры ўсім несу-
падатнасці побыту і нормаў абод-
вух народаў, іхніх культур і
традыцый, лавер'яў і звычайў,
мы лавілі сябе на думцы — як
па эмпэе супадае ўсё з тым,
што мы ўжо чыталі калісьці па-
руску, і як па колерах і вобразах
ўсё непараўнальна сваякі і да-
ходлівы, нібы то нейкая чараў-
нічая рука аблізала адлегласць,
і далёкі, нязнаны свет раскрыўся
і зазаяў перад намі ва ўсёй
дзівоснай свежасці першаствар-
нення. У чым тут сакрэт?

У першую чаргу, вядома, у та-
ленце перакладчыка. Выдатны
паэт па сваёй выбірае сабе твор
выдатнага паэта інаш мовы,
вылучае і дэталёва ўсведмаляе
ідэю змест арыгінала, выву-
чае культуру і побыт народа той
краіны, дзе ўзнік гэты твор маста-
цтва, нарэшце, падзяляе альбо
адмаўляе эстэтычныя прынцы-
пы аўтара твора, над перша-
стварэннем якога на роднай мо-
ве збрацца ўпарта і доўга пра-
цаваць.

Майстэрства перакладчыка,
як паверанага ў справах і скар-
бах культуры іншых народаў,
акрамя ўсяго іншага заключаецца
а яшчэ і ў тым, каб судзіць і
і суразмерна рабіць разна-
стайныя моўныя трыбунальныя
нормы, дзе гэтыя трыбунальныя
нормы роднай мовы або вершы-
складанія не прычынаюць пры-
тум істотнай шкоды змяшчанай
ў тэксце семантычнай інфарма-
цыі.

Гэтага ў поўнай меры дася-
гае Аркадзь Куляшоў, цвёрда
прытрымліваючыся свайго пера-
кладчыцкага «крэда». Кананіч-
ныя памер стапы, строгі рытм,
паўторы, народныя каларыт ма-
налогавы і аўтарскія манеры апа-
вядальнасці, багаты ўнутраны
свет вобразаў і ўсё, н'ват самыя
ізначныя рысы іх і, пераклад-
чык перадае з зайдроснай дак-
ладнасцю.

Поспех жа яго ў адекватнай
перадачы ўсёй глыбіні зместу,
нам здаецца, дасягаецца дзяку-
ючы смеламу ўжыванню частко-
вых лексічных адпаведнасцей і
эквівалентных фразеалагізмаў
для амерыканізму, якія альбо
не падаюцца паэтычнаму пера-
кладу, альбо, будучы перакладзе-
нымі літаральна, страчваюць
сваю абаяльнасць і паэтычнасць.
Ужыванне лексічных адпавед-
насцей грунтуецца як на нячуж-
най змене семантыкі важнага ў
паэтычным радку слова, так і
на аўпуніччэнні ў перакладзе паў-
тараў або семантычна «апусце-
сканія» істотнасці і другародных,
дзякуючых лексічных элемен-
таў.

Праасочым на канкрэтных пры-
кладах, які беларускі паэт-пера-
кладчык беражліва, «нібы дзі-

аднаго радка Лангфела не рабіць
некалькіх».

І ВОСЬ мы разгортваем
«Польмі» і чытаем
«Сневу аб Гаявца» па-
беларуску. Ужо з першых рад-
коў уступу меладыйна пльыць
гнуткага і плаўнага верша, бага-
цейшай фарбы і колеры чужой,
першабытнай прыроды, шырокі-
мі і смелымі мазкам нанесеныя
на паперу беларускім паэтам з
іскравай палітры выяўленчых
сродкаў роднай мовы, палюнаць
нас і зачароўваюць. І мы ўжо не
можам адарвацца ад твора і, не
пераводзячы дыхання, дачытва-
ем яго да апошняга радка. Мы
пагаджаемся, што гэты эпічны
снеў аб братарстве і дружбе па-
мі народамі, пэўна аб чалавеч-
насці прапэў нам не наш пра-
чур-паліпуч, а тубылец з прэ-
рыі дакапіталістычнага Новага
Свету — прапчур сённяшніх
«апошніх з магінкаў» у індзейскіх
рэзерваўных краіны і лічца і пры-
гнёту — Злучаных Штатаў Аме-
рыкі. І ўсё ж такі пры ўсім несу-
падатнасці побыту і нормаў абод-
вух народаў, іхніх культур і
традыцый, лавер'яў і звычайў,
мы лавілі сябе на думцы — як
па эмпэе супадае ўсё з тым,
што мы ўжо чыталі калісьці па-
руску, і як па колерах і вобразах
ўсё непараўнальна сваякі і да-
ходлівы, нібы то нейкая чараў-
нічая рука аблізала адлегласць,
і далёкі, нязнаны свет раскрыўся
і зазаяў перад намі ва ўсёй
дзівоснай свежасці першаствар-
нення. У чым тут сакрэт?

У першую чаргу, вядома, у та-
ленце перакладчыка. Выдатны
паэт па сваёй выбірае сабе твор
выдатнага паэта інаш мовы,
вылучае і дэталёва ўсведмаляе
ідэю змест арыгінала, выву-
чае культуру і побыт народа той
краіны, дзе ўзнік гэты твор маста-
цтва, нарэшце, падзяляе альбо
адмаўляе эстэтычныя прынцы-
пы аўтара твора, над перша-
стварэннем якога на роднай мо-
ве збрацца ўпарта і доўга пра-
цаваць.

Майстэрства перакладчыка,
як паверанага ў справах і скар-
бах культуры іншых народаў,
акрамя ўсяго іншага заключаецца
а яшчэ і ў тым, каб судзіць і
і суразмерна рабіць разна-
стайныя моўныя трыбунальныя
нормы, дзе гэтыя трыбунальныя
нормы роднай мовы або вершы-
складанія не прычынаюць пры-
тум істотнай шкоды змяшчанай
ў тэксце семантычнай інфарма-
цыі.

Гэтага ў поўнай меры дася-
гае Аркадзь Куляшоў, цвёрда
прытрымліваючыся свайго пера-
кладчыцкага «крэда». Кананіч-
ныя памер стапы, строгі рытм,
паўторы, народныя каларыт ма-
налогавы і аўтарскія манеры апа-
вядальнасці, багаты ўнутран

